

pozdravljamo novo sotrudnico in želimo, da bi se oglasile v našem listu še druge njene tovarišice. Saj je »Ž. Sv.« namenjen sleherni naši ženi in drage volje odpira predale tudi služkinji, saj vidi v njej ženo, trpinko, človeški družbi neobhodno potrebno delavno silo in udinjo našega že itak malega naroda, ki mu mora baš radi tega biti draga vsaka poedina oseba.

Kakor nam je dobrodošel ta dopis, ga vendar ne moremo objaviti v celoti. A. Karmela je — kot prizadeta oseba — v naglici napisala preostre pripombe, ki bi še bolj povečale sedanjí prepad med gospodinjjo in poslom. Le z dobrimi nasveti in izobraževanjem gospe in služkinje se nam bo posrečilo ublažiti njuno razmerje. Pri določevanju urnika pa je treba upoštevati tudi starost služkinje, gmotni položaj gospodinje in krajevne razmere. Pričakujemo še nadaljnjih ugovorov.)

IZ NAŠE SKRINJE.

Naši Gorenjci. (Nadaljevanje.)

K res. Na predvečer kresnega dne, to je 23. junija, gredo otroci v gozd in nabere velike šope praproti. To praprot razstlejo zvečer po vseh shrambah ter jo puste tako ležati do drugega dne. To je zato, ker pride to noč na praprot počivat sv. Janez Krstnik.

O mraku začno goreti po raznih gričih močoini kresovi. Ti ognji so skoro slični onim na pustni večer. Razloček je le ta, da so takrat, ko se »žge pust«, navzoči večinoma otroci, dočim se okrog kresnega ognja zelo radi zbirajo vsi odrasli ljudje.

Kresna noč je posebno blagoslovljena v tem oziru, da se zamorejo izkopati bogati zakladi zlata, to pa le, če je dotični, ki koplje, brez greha in v polni milosti božji. Ako ne, mu slaba prede. Zaklad sicer vseeno dvigne, toda za zameno mora zapisati svojo dušo hudobi.

Vero v zakopane zaklade ima naše ljudstvo najbrž vsled tega, ker so naši dedi v francoskih ali pa še preje v turških časih zakopavali svoj denar v zemljo. Danes se nam zdi to precej čudno, toda pomisliti moramo, da tedaj ni bilo hranilnic tako na razpolago kakor dandanes. Da bi bil spravil denar v hiši, na to ni bilo misliti, kajti sovražnik — to je bil zlasti brezdušni Turak —, mu je pokradel in upustošil vse, slednjic pa še zapalil hišo.

Marsikaterega gospodarja so odgnali Turki v sužnost, kjer je umrl nasilne ali pa tudi naravne smrti. In tako je šla skrivnost o zakopnem denarju z njim v grob. Denar pa je mirno počival v zemlji sto, dvesto in še več let. Prostor, v katerem je bil zakopan, je med tem časom že večkrat menjal gospodarja. Pa se je naključilo, da je tedanjí posestnik pripravljaj na tistem prostoru kako šupo, kozoleec, klet in podobno.

Pa je začel kopati in — tresk — zadel je s krampom v zlat in srebrn denar. In ker srečnemu najditelju ni bila zgodovina »zaklada« seveda nič znana, je bil trdno prepričan, da je on ta »zaklad« otel naravnost iz vragovih krempljev.

Pa zakaj — bo vprašal marsikdo — je ljudstvo te zaklade smatralo za več ali manj vragovo lastnino?

Čisto logično. Naš človek pričakuje vse dobro od zgoraj. Gori so nebesa, gori je Bog. Globoko doli pod zemljo pa kraljuje vrag in kar pride od spodaj gori, je prav gotovo kaj z vragom v zvezi. To velja seveda tudi za zakopani denar.

Iz nekaterih takih resničnih izkopenin so se potem spočele mnogotere in raznovrstne bajke, ki so se v bujni fantaziji košatile od ust do ust. Najbolj je oblagodarjena z njimi kresna noč. V zabavo in razvedrilo jih tu nekaj navajam.

Blažonov očka od sv. Katarine — od tedaj gospodari že četrti rod — je živel v vednih denarnih stiskah. Pa se je domislil, da je šel na kresno noč prosit vraga za denar. Zbral je nekaj pogumnih prijateljev in šel z njimi okrog polnoči na neko križpotje. Napravil je z blagoslovljeno palico okrogel ris (6 čevljev v premeru), stopil vanj in začel klicati vraga, da bi mu pritresel en mernik cekinov. Prijatelji pa so stali izven risa in strahoma čakali, kaj bo. Ko je Blažon tretjič zaklical: »Zemlja, odpri se, vrag, prikaži se in mi brez zahtevka moje duše daj en mernik cekinov,« tedaj se je razpočila zemlja in hudi duh v podobi smrdečega kozla je bušnil na dan ter se vstopil tik Blažona. Iz gobca mu je molel dolg goreč jezik, ki je segal tako blizu Blažonovih rok, da mu je osmodil nohte. Blažon bi bil rad pobežnil, toda ni mogel napraviti niti koraka. Vsi drugi, ki so stali izven risa, pa so zbežali urnih krač na vse vetrove. Eden je tekel v šentviško župnišče in priklical župnika. Prosil ga je toliko časa, da se je župnik po dolgem obotavljanju odpravil »vraga panat«. Dospevši do usodnega mesta, je našel še vse tako, kakor mu je pripovedoval možakar. Hudoba je stala kakor pribita in s svojim gorečim jezikom pridno palila nohte nesrečnemu Blažonu, ki je bil vsled strahu in groze bolj mrtev nego živ. Denarja ni bilo videti nikjer.

Župnik je brž vzel v roke črne bukke in začel spravljati vraga nazaj v pekel. A pokazalo se je, da je bil župnik še premalo svet mož in hudoba se je njegovim molitvam samo ostudno režala. Nato so poslali v Škofjo Loko po nekega silno pobožnega kapucina, ki je po dolgih ceremonijah dosegel, da se je zemlja zopet odprla in hudobec se je s strašnim tuljenjem vdrl nazaj v pekel. Koliko je imel pobožni kapucin truda s hudobcem, se je jasno videlo iz tega, da so znojne kaplje, ki so oblivale kapucinovo

telo, prodrle skozi gosto raševino in zlasti kapuca (kuta) je bila vsa polna potnih kapelj, ki so bile tako debele kakor jagode od velikega rožnega venca.

Tako je bil Blažon zaenkrat rešen hudobnega duha. Da ni šel potem nikoli več vraga klicat, to se umeje.

Tudi v vasi Drulovki pri Kranju so šli nekoč ondotni fantje na kresno noč v ris. Kar naenkrat pa se je pojavila grda, kot žrod debela in kakih sedem metrov dolga kača. Mesto oči je imela dva žareča oglja. Fantje so vsi preplašeni zbežali, toda kača je hitela za njimi. K sreči pa so fantje zavili na bližnje pokopališče. To jih je rešilo. Kača, ki je bila seveda sam satan, je prihitela do ograje, a notri ni mogla, ker je bilo pokopališče blagoslovljeno. Čakala je trdovratno na fante pred ograjo. V tem je udarila ura v zvoniku polnoč in kača se je na mestu vdrla v zemljo.

Manica.

KNJIŽEVNA POROČILA

Oktober meseca t. l. sta umrla dva prvovrstna zastopnika novodobne knjige: Rus Valerij Brjusov in Francoz Anatol France. Dasi sta živela daleč drug od drugega, eden na iztoku, drugi na zapadu Evrope, sta vendar kazala na svojih duševnih potih nekaj sličnega. Oba sta čutila v sebi silno samozavest, trdno etično silo in zmago prave umetnosti. Zato se nista slepo pridruževala posameznim slučajno modernim leposlovnim strujam, gradila sta si lastno cesto, zdravje svojemu umetniškemu pojmovanju sta črpala iz večnolepih staroklasičnih umotvorov; kot moderni življenje poznavaajoči osebnosti sta verovala v zmago socialistične ideje.

VALERIJ BRJUSOV se je rodil l. 1873. v Moskvi. Oče — trgovec — mu je dal sredstva, da je mogel študirati visoko šolo v tujini. S književnim delom se je bavil že kot študent, pozneje pa mu je postalo pisateljstvo življenjski smoter in poklic. Objavil je več knjig in sodeloval pri mnogih literarnih revijah; sam je urejal leposlovní časopis »Vjesy« in »Rusko misel«. Najbolj znana njegova dela so: »Pesnikova proza«, zbirka pesmi »Sed non satiatus« in pesmi iz prve mladostne dobe: »Chefs d'oeuvres«. Prevajal je rimske klasike in tudi

pesmi iz drugih jezikov. S pesmijo »Kamenščik« se je postavil odločno na stran pravega socialističnega in komunističnega svetovnega nazora. V Valeriju Brjusovu časti novodobna Rusija prvovrstnega zastopnika moderne poezije, literarni kritik pa ga bo uvrstil med največje ruske književnike.

ANATOLE FRANCE je bil sin knjigarnarja Natała Thibaulta, ki je bil svojim odjemalcem znan pod imenom France, ta naziv si je pozneje izbral sin Jacques za svoje pisateljsko ime. France Jacques Anatole Thibault je bil rojen v Parizu, kjer je preživel večino svojega življenja; umrl pa je v Toursu kot 80leten starček. Bil je član Častne legije in Akademije. Pred tremi leti mu je švedska Akademija znanosti podelila Nobelovo nagrado. Do prave pisateljske slave je prišel šele v poznih letih, pridobil si jo je zlasti z romanom »Zločin Silvestra Bonnarda«. Poleg tega je izdal še celo vrsto spisov, z izrazitim samoniklim pojmovanjem umetnosti je navdušil čitatelje in književnike širom kulturnega sveta; »šola Anatola Franca« si je osvojila važno mesto med leposlovnimi strujami.

»Novi Rod« je stopil v V. letnik; pod uredništvom J. Pahorja bo nadaljeval svojo dosedanje naloge: odkrivati duši našega deteta skrivnosti narave, plodove človeškega duševnega prizadevanja, odpirati pogled v življenje ter dajati in kazati prave smernice na življenjski poti. — Mati, tudi tvoje dete si želi čtiva; v dolžnost ti je, da mu prečliš čitanje slabih spisov in mu daš v roko dobro, zdravo knjigo. Ako sama dobivaš »Ženski Svet«, naroči deco na »Novi Rod«. (Naslov za Jul. Krajino: Uprava Novega Roda, Trst — S. Giovanni, casella postale. — Ljubljana: Bleiweisova c. 21.)

Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani je izdala kot 35. zvezek »Splošne knjižice« A. Doklerjev prevod Salustove »Vojne z Jugurto«. (Broš. Din. 16.—, vezana Din. 22.—). Založba je objavila to delo kot prvo v prevodni vrsti latinskih klasikov. Prevodu je dodan primeren uvod z avtorjevo biografijo in z raznimi zgodovinskimi ter drugimi podatki, ki so potrebni za boljše razumevanje tega dela. Knjigo toplo priporočamo zlasti dijaštvu, ki študira latinščino.